

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ จะต้องพบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย ซึ่งปัญหานั้น ๆ จะมีทั้งปัญหาจากตัวเอง จากบุคคลอื่น จากสิ่งแวดล้อม ในการดำเนินชีวิตประจำวัน หรือในการปฏิบัติงาน กิจกรรมที่จำเป็นอย่างอื่นที่จะต้องกระทำอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่เรื่องเล็กจนถึงเรื่องใหญ่ จะโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม ก็คือ การตัดสินใจเพื่อจะแก้ไขปัญหา (สุลักษณ์ มีชูทรัพย์, 2530) โดยเฉพาะการทำงานของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งผู้บริหาร ซึ่งจะต้องประสบกับปัญหาอยู่เสมอ วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2532) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้ว นักบริหารก็คือนักแก้ปัญหา ทั้งนี้เพราะผู้บริหารจำเป็นต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงาน การแก้ปัญหาต่าง ๆ ผู้บริหารจะต้องยึดหลักเกณฑ์ หรือแนวคิดทฤษฎีเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจอย่างมีระบบ มีเหตุผลเพื่อให้การแก้ปัญหาต่าง ๆ ลุล่วงไปด้วยดี สำหรับนักบริหารแล้วการตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงออกถึงความสามารถในการเป็นผู้นำ บางคนได้รับการยอมรับนับถือสูง บางคนอาจถูกกล่าวถึงว่าเป็นผู้ที่ไม่กล้าตัดสินใจ หรือตัดสินใจทำไปเฉพาะวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น ทั้งนี้ความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์การขึ้นอยู่กับมติตัดสินใจของผู้บริหาร หรือผู้รับผิดชอบในองค์การนั้น ๆ (สมพงษ์ เกษมสิน, 2521) โดยเฉพาะในการบริหารการพยาบาลด้วยแล้ว การตัดสินใจนับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับวิชาชีพพยาบาลเป็นอย่างยิ่ง เพราะทั้งพยาบาลระดับบริหาร และพยาบาลประจำการจะต้องอาศัยการตัดสินใจในการแก้ปัญหาของผู้ป่วยอยู่ตลอดเวลา (สุลักษณ์ มีชูทรัพย์, 2530)

ในการบริหารงานของฝ่ายการพยาบาลนั้น หัวหน้าหอผู้ป่วย นับว่าเป็นผู้บริหารระดับต้นที่ทำหน้าที่บริหารหอผู้ป่วย มีบทบาทและหน้าที่สำคัญยิ่งต่อบริการพยาบาล หน้าที่และภารกิจของหัวหน้าหอผู้ป่วยมีหลายประการ ซึ่ง วิเชียร ทวีลาภ (2523) ได้สรุปไว้ดังนี้ คือ มีหน้าที่ในการวางแผน สั่งการ นิเทศ ประเมินผลบุคลากร ประสานงานระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน และระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ จัดประชุม ปรึกษาหารือ ระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน ในเรื่องของการบริหารและการศึกษา จัดอัตรากำลังบุคลากรขึ้นปฏิบัติงาน เป็นที่ปรึกษาบุคลากรทั้งใน

เรื่องงานและส่วนตัว จัดและสนับสนุนให้มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากร รายงาน ข่าวสารต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดความต้องการ วัสดุ อุปกรณ์ และจัดทำงบประมาณต่อผู้บังคับบัญชา เป็นผู้ดำเนินการทุกอย่างภายใต้อำนาจหน้าที่ และนโยบายของโรงพยาบาลที่จะให้การพยาบาล มีมาตรฐานและประสิทธิภาพ ไม่ละเลยการให้สุศึกษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วย ดูแลหน่วยงาน วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือทางการรักษาพยาบาลให้มีเพียงพอพร้อมที่จะใช้ได้อยู่เสมอ ให้ความร่วมมือในการศึกษา วิจัย และกิจกรรมของสมาคมวิชาชีพ นอกจากนี้หัวหน้าหอผู้ป่วยยังเป็นผู้บังคับบัญชาาระดับต้นที่คอยดูแล ช่วยเหลือ ควบคุม นิเทศ ตัดสินใจสั่งการ ทั้งการปฏิบัติงานและบุคลากร ซึ่งมีพยาบาลวิชาชีพ พยาบาลเทคนิค เจ้าหน้าที่พยาบาล พนักงานช่วยเหลือผู้ป่วย พนักงานทำความสะอาดซึ่งต่างก็มีบทบาทหน้าที่ของตนตามความรู้ ความสามารถ และขอบเขต ในความรับผิดชอบ จะเห็นได้ว่า จากภารกิจดังกล่าว หัวหน้าหอผู้ป่วยต้องเป็นผู้ที่เผชิญกับปัญหา นานานับประการของหน่วยงาน กล่าวได้ว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยเปรียบเสมือนผู้ถือหางเสือเรือ และเป็นบุคคลสำคัญ (Key Person) ต่อการบริหารงาน (วันเพ็ญ เลิศมงคลนาม, 2529) ดังนั้นทักษะทางการตัดสินใจจึงจำเป็นและสำคัญมากต่อผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับผู้บริหาร (สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ, 2529)

งานการพยาบาลมีเอกลักษณ์ที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง คือ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับ สวัสดิภาพและความปลอดภัยของชีวิตมนุษย์ ซึ่งไม่ควรมีการผิดพลาดใด ๆ เกิดขึ้น แม้จะมีผู้ อ้างว่า พยาบาลก็คือ ปุถุชนธรรมดาคนหนึ่ง ที่อาจมีการผิดพลาดได้เช่นเดียวกับบุคคลในอาชีพ อื่น ๆ อย่างไรก็ตามผู้บริหารในวงการพยาบาลก็ยังมีความเชื่อว่า การผิดพลาดต่าง ๆ นั้น สามารถป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้ ถ้าผู้ปฏิบัติมีความรับผิดชอบ มีแผนการทำงานอย่างมีระบบ ละเอียด รอบคอบ และมีการตรวจตราอย่างมีประสิทธิภาพ (วิเชียร ทวีลาภ, 2519) ซึ่ง สิ่งเหล่านี้ก็คือ การบริหารงานนั่นเอง ไชมอน (Simon, 1976) กล่าวว่า กระบวนการ บริหารก็คือ กระบวนการตัดสินใจซึ่งสอดคล้องกับกริฟฟิธ (Griffiths, 1978) ที่กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจ เป็นกระบวนการกลางของการบริหาร ดังนั้น หัวหน้าหอผู้ป่วยในฐานะ ผู้บริหารจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน รวมทั้งจะต้องมีทักษะในการตัดสินใจ อย่างมีระบบ มีเหตุผล มีขั้นตอน คิด วิเคราะห์ อย่างดี โดยใช้ข้อมูลสนับสนุน เพื่อให้การ ตัดสินใจทุก ๆ เรื่อง โดยเฉพาะการให้บริการที่เกี่ยวกับชีวิตผู้ป่วยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง วิเชียร ทวีลาภ (2519) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของการตัดสินใจ ขึ้นอยู่กับกระบวนการที่ ผู้บริหารแต่ละคนนำไปใช้ เป็นที่ยอมรับกันว่า กระบวนการตามหลักวิทยาศาสตร์ เป็นกระบวนการ

การที่ทำให้ผู้บริหารสามารถดำเนินการในหน้าที่ได้อย่างมีหลักการและเหตุผล นอกจากนี้ สิ่ง
ที่หัวหน้าหรือผู้ช่วยจะต้องคำนึงถึงอีกประการ คือ ในการตัดสินใจทุกครั้ง ย่อมจะต้องมีผลกระทบ
ต่อระบบงาน บุคลากร หรือองค์การทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่ง ไซมอน (Simon, 1976)
ได้กล่าวว่า ผลของการตัดสินใจ ที่จะออกมาดีหรือไม่ดีจะมีผลกระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาจ
จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือเกิดความล้มเหลวขององค์การได้

มาริเนอร์ (Marriner, 1977) ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า เป็นกระบวนการ
ตกลงกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง หลังจากพิจารณาหลาย ๆ ด้านแล้ว ฟอร์ด (Follett,
1982) ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการใช้สติปัญญา ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์แก้ไข เพื่อให้
ผลที่ได้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ขั้นตอนของการตัดสินใจนั้น ไซมอน (Simon, 1971)
แสดงความเห็นไว้ว่า ควรประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ การ
วิเคราะห์สภาวะแวดล้อม และการตัดสินใจเลือกทางที่เห็นว่าดีที่สุด อีก 5 ขั้นตอน ของเคิร์ก
(Kirk, 1981) คือ การระบุเป้าหมาย หากทางเลือก ประเมินทางเลือก จัดลำดับความสำคัญ
ของทางเลือก และตัดสินใจกำหนดวิธีการปฏิบัติ

จากการที่หัวหน้าหรือผู้ช่วย เป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารจัดการทั้งด้านปฏิบัติการ
และทั้งบุคลากร จึงถือได้ว่า เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานและต่อระบบการบริหาร
การพยาบาลเป็นอันมาก (Clark and Shea, 1979) ในการตัดสินใจของหัวหน้าหรือผู้ช่วย
จะต้องมีความสามารถที่จะแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในภาวะวิกฤตได้อย่างดีและทันต่อเหตุการณ์ ด้วย
ประสิทธิภาพสูงสามารถนำไปสู่การปฏิบัติการได้ ซึ่งจากการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพนั้น จะ
แสดงถึงความสามารถในการทำงาน ได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี (สุจิตรา
เหลืออมรเลิศ, 2529) แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าหัวหน้าหรือผู้ช่วยขาดทักษะและความสามารถ
ในการตัดสินใจ รวมทั้งไม่กล้าตัดสินใจแล้ว จะเป็นผู้บริหารที่ขาดประสิทธิภาพ คุณภาพ
การบริการในหน่วยงานอาจอยู่ในระดับต่ำ ผู้ใต้บังคับบัญชาขาดขวัญและกำลังใจ ขาดที่พึ่ง
สิ้นเปลืองทรัพยากร รวมทั้งวิชาชีพไม่ได้รับการพัฒนา ไม่เป็นที่ยอมรับของคนทั่ว ๆ ไป
(จินตนา จันทร์โคตร, 2530)

ผลสรุปที่ได้จากการสัมมนาเรื่อง แผนการศึกษาและการบริหารการพยาบาลแห่งชาติ
ที่พบว่า ยังไม่แน่ใจว่าพยาบาลมีการตัดสินใจให้การพยาบาลที่ถูกต้องเหมาะสม โดยตระหนักถึง
ความรีบด่วน ภาวะของโรค และสามารถดัดแปลงการให้การพยาบาลให้เหมาะสมแก่ผู้ป่วย
แต่ละคน (วิเชียร ทวีลาภ, 2522) ผลการวิจัยของ นฤทยา ปรีชาสุข (2532) ซึ่งได้ศึกษา

ถึงบทบาทและปัญหาของหัวหน้าหอผู้ป่วยด้านการตัดสินใจ การปฏิสัมพันธ์ และการสื่อสารข้อมูล พบว่า ปัญหาที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง คือ ขาดความรู้และทักษะด้านการบริหารงาน สภา การพยาบาล ซึ่งเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ควบคุมดูแล บุคลากรทางการพยาบาล และรับผิดชอบ เกี่ยวกับมาตรฐานทางการพยาบาล ได้รายงานไว้ว่าในปี พ.ศ. 2528 - 2531 มีการ ผลิตผลจากการปฏิบัติงานของพยาบาลที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้มารับบริการและมีการ กล่าวโทษ กล่าวหาอย่างน้อย 4 ราย (สำนักงานเลขาธิการ สภาการพยาบาล กระทรวง สาธารณสุข) และจากการวิจัยของ อาภา นิตยศักดิ์ (2532) โดยศึกษาถึงการจัดการต่อความ เสี่ยงในการปฏิบัติงานของพยาบาลในโรงพยาบาลรัฐบาล โดยสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิทาง การบริหารพยาบาลที่ปฏิบัติงานด้านบริหารมาแล้ว 10 ปี หรือทำงานเกี่ยวข้องกับระดับนโยบาย ในโรงพยาบาลที่มีจำนวนเตียงไม่ต่ำกว่า 500 เตียง เป็นโรงพยาบาล 5 สังกัดในกรุงเท- มหานคร พบว่าความผิดพลาดมากที่สุดพบ 3 ใน 10 รายการ คือความเสี่ยงของการให้ยาผิด ผู้ป่วยตกเตียงหกล้ม และความเสี่ยงการติดเชื้อจากเทคนิคการปลอดเชื้อไม่ถูกต้อง ความผิดที่ เกิดขึ้น พบว่าส่วนหนึ่งในเชิงการบริหารจัดการที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน เช่น ความไม่สะดวก ความไม่รวดเร็ว การไม่ประหยัดเวลาและแรงงานแก่ผู้ปฏิบัติงาน จะเห็นว่า ในการปฏิบัติงาน จะมีการผิดพลาดในเรื่องเดิมซ้ำ ๆ กันอยู่ตลอดเวลา เพราะไม่มีการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ไม่มีวิธีการบริหารใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานลดความผิดพลาด แต่ตามสภาพเป็นจริงที่ ได้ปฏิบัติอยู่ ส่วนมากการตัดสินใจใช้สามัญสำนึกหรือความเคยชินที่ได้ปฏิบัติมา (วุฒิชัย จำนงค์, 2523) ซึ่งสนับสนุนกับ สุลักษณ์ มีชูทรัพย์ (2530) ได้กล่าวถึง การตัดสินใจในการ ปฏิบัติงานนั้น เรียนรู้จากผู้บังคับบัญชา และจากประสบการณ์เดิมของตนเอง ซึ่งผลที่ได้อาจจะ เป็นการลองผิดลองถูกไปด้วย ซึ่งถ้าเป็นการปฏิบัติการเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์แล้ว จะต้องไม่มี การลองผิดลองถูก การเป็นผู้บริหารจะต้องมีความฉับไวในการตัดสินใจที่ถูกต้อง ดังนั้นในการ ตัดสินใจควรได้กระทำอย่างเป็นกระบวนการ มีขั้นตอนเพื่อให้ผลการตัดสินใจไม่เกิดการผิดพลาด

ด้วยคำนึงถึงความสำคัญของการตัดสินใจของหัวหน้าหอผู้ป่วยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมี ความสนใจที่จะศึกษาว่า ปัจจุบันนี้พยาบาลระดับหัวหน้าหอผู้ป่วย มีความสามารถในการตัดสินใจ อย่างมีขั้นตอนอย่างไร ทั้งนี้ประโยชน์ที่จะได้รับจะช่วยให้ผู้บริหารการพยาบาล ผู้บริหารฝ่าย การศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญ จะได้มีการกระตุ้น ส่งเสริม ปรับปรุง หรือพัฒนาให้มีการ ใช้กระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหาร เพื่อนำไปสู่ ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานและขององค์การด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความสามารถการตัดสินใจในชั้น ระบุปัญหา วิเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์ทางเลือกของหัวหน้าหอผู้ป่วย
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการตัดสินใจในชั้นระบุปัญหา วิเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์ทางเลือก ของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามสถานภาพสมรส ประสบการณ์การปฏิบัติงาน ในตำแหน่งและการได้รับการอบรมทางการบริหารและหรือการตัดสินใจ
3. เพื่อวิเคราะห์แบบการคิดในการตัดสินใจของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ปัญหาการวิจัย

1. ความสามารถในการตัดสินใจ ของหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นอย่างไร
2. ความสามารถในการตัดสินใจ ของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามสถานภาพสมรส ประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่ง และการได้รับการอบรมทางการบริหารและหรือการตัดสินใจเป็นอย่างไร

แนวเหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย

หัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อการบริหารจัดการทั้งด้านการปฏิบัติงาน และบริหารบุคคล ควรจะต้องมีความสามารถที่จะแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน หรือป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา ตลอดจนพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพจะแสดงถึงความสามารถในการทำงานเป็นที่ยอมรับจากผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี (สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ, 2529)

สถานภาพสมรส พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพสมรสคู่ นั้น เป็นผู้มีคุณภาพชีวิตในการทำงาน สูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสโสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ทวีศรี กริทอง, 2530) เนื่องจากว่าครอบครัวเป็นแหล่งของปัญหา ได้รับการสนับสนุน ให้คำปรึกษา ลดภาวะเครียด และได้รับความรักจากสมาชิกในครอบครัว จึงทำให้การปฏิบัติงานด้วยความเชื่อมั่น และมีความมั่นคงมากขึ้น มีภูมิกะทางอารมณ์สูง การที่บุคคลมีภูมิกะทางจะทำให้คนมีเหตุผล ไม่หวั่นไหวง่าย มักทำงานด้วยสติและปัญญาที่สุขุมรอบคอบ (ละอ อุตางกูร, 2528)

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน จากผลการวิจัยของ คอร์โคแรน (Corcoran, 1981) พบว่า ประสบการณ์ช่วยให้ทักษะทางการตัดสินใจของพยาบาลหัวหน้าตึกเพิ่มขึ้น ประสบการณ์บางอย่างของพยาบาล จะช่วยให้การเตรียมพยาบาลเป็นผู้บริหารที่ดีได้

มีความกล้าที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ดี ประสบการณ์มากจะช่วยพัฒนาความคิด มีจินตนาการ สามารถคิดหาทางเลือกสำหรับการตัดสินใจได้มาก และสามารถเลือกทางเลือกได้ดี และเหมาะสมได้มากกว่า นอกจากนั้น ยังช่วยให้บุคคลมีความเชื่อมั่นและมีเหตุผลมากขึ้นด้วย (Kirk, 1981) สอดคล้องกับ นิโกร และ นิโกร (Nigro and Nigro 1984) ที่ว่า ประสบการณ์ในการทำงานมาากย่อมทำให้บุคคลมีความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติหรือรับผิดชอบได้ดี ซึ่งจะสามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ดีกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นวลศรี สายเชื้อ (2526) ที่พบว่า ความคิดเห็นต่อการวางแผน การพยาบาลสำหรับผู้ป่วยในโรงพยาบาลระหว่างพยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี 6-10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป ไม่มีความแตกต่างกัน

การได้รับการอบรม ซึ่งการฝึกอบรมนั้นเป็นกระบวนการที่มีระเบียบแบบแผน มุ่งหมายที่จะพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ (Knowledge) และความชำนาญ (Skill) เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ (ภิญโญ สาร, 2517) จากงานวิจัยของ กุณฑรี กองสมุทร (2532) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการรับรู้บทบาทและการปฏิบัติงานอนามัย แม่และเด็กของหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมโรงพยาบาลชุมชน ผลวิจัยพบว่า ผู้รับการฝึกอบรมมีการรับรู้ บทบาทในด้านวิชาการ ด้านบริหาร ด้านบริการ ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 แต่จากผลการวิจัยของลัดดา เชียงเห็น (2530) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง ความสามารถในการปฏิบัติกรพยาบาล พบว่าพยาบาลวิชาชีพชั้นที่เคยได้รับการอบรม และไม่ เคยได้รับการอบรม มีความสามารถไม่แตกต่างกัน

จากที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีสถานภาพสมรสคู่ จะมีความสามารถในการตัดสินใจ สูงกว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีสถานภาพสมรสโสด
2. หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่งระยะเวลาาน จะมีความสามารถในการตัดสินใจสูงกว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานระยะเวลาดสั้น
3. หัวหน้าหอผู้ป่วย ที่ได้รับการอบรมทางการบริหารและหรือการตัดสินใจจะมีความสามารถในการตัดสินใจสูงกว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการอบรม

ขอบเขตการวิจัย

1. มุ่งศึกษาเฉพาะหัวหน้าหอผู้ป่วยสามัญในแผนก คีลยกรรม อายุรกรรม สูติ-นรีเวชกรรม กุมารเวชกรรม และจักษุ โสต คอ นาสิก ของโรงพยาบาลศูนย์ กระทรวงสาธารณสุข
2. วิเคราะห์ความสามารถของหัวหน้าหอผู้ป่วย 3 ชั้นตอนคือ การระบุปัญหา การวิเคราะห์ข้อมูล และการวิเคราะห์ทางเลือกในการตัดสินใจ
3. มุ่งวิเคราะห์ความสามารถในการตัดสินใจ ทางการบริหารการพยาบาล 3 ประเด็น คือ การบริหารบุคลากร การบริหารจัดการ และการบริหารอุปกรณ์ของเครื่องใช้

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยถือว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยตอบแบบวัดความสามารถในการระบุปัญหา การวิเคราะห์ข้อมูล และการวิเคราะห์ทางเลือกในการตัดสินใจ โดยวิเคราะห์จากสถานการณ์ที่กำหนดให้

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

- ก. ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพสมรส ประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่ง และการได้รับการอบรมทางการบริหารและหรือการตัดสินใจ
- ข. ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการระบุปัญหา วิเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์ทางเลือกในการตัดสินใจ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความสามารถ หมายถึง การที่บุคคลจัดกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ตามพื้นฐานความรู้ ทักษะ และทัศนคติของแต่ละบุคคล โดยแสดงออกให้ปรากฏในการปฏิบัติจริง บ่งชี้ได้เป็นความสามารถระดับต่าง ๆ ตามคะแนนที่ได้จากแบบวัดความสามารถ ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถในการระบุปัญหา ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล และความสามารถในการวิเคราะห์ทางเลือก

การตัดสินใจ หมายถึง เป็นกระบวนการใช้สติปัญญาในการวิเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหา ประกอบไปด้วย 3 ชั้นตอน คือ การระบุปัญหา การวิเคราะห์ข้อมูล และการวิเคราะห์ทางเลือก

ความสามารถในการระบุปัญหา หมายถึง ความสามารถในการบ่งชี้หรือกำหนด สิ่งที่ไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ซึ่งสามารถวัดได้จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ 3 สถานการณ์ ดังนี้

1. สถานการณ์ที่เกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริง มีการเบี่ยงเบนไม่ตรงกับสภาพที่ต้องการ จึงควรได้รับการแก้ไข (ปัญหาขัดข้อง)
2. สถานการณ์ในปัจจุบันมีสิ่งบ่งชี้ว่าต้องการการแก้ไข เพื่อให้ตรงกับสภาพที่ต้องการ (ปัญหาป้องกัน)
3. สถานการณ์ในปัจจุบันที่มีปัญหาเกิดขึ้นมาแล้วระยะเวลาหนึ่ง หากไม่ได้รับการแก้ไข จะเกิดความรุนแรงมากขึ้น (ปัญหาพัฒนา)

ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง ความสามารถในการแสวงหา ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่มีหลักฐานข้อเท็จจริง ซึ่งสามารถวัดได้จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ 3 สถานการณ์ข้างต้น และให้ข้อตัดสินความสามารถด้วยการคิดคะแนนที่ได้จากการคำนวณตาม สูตรของ แม็คไกว (McGuire, 1967) (ดูรายละเอียดหน้า 32-33)

ความสามารถในการวิเคราะห์ทางเลือก หมายถึง ความสามารถในการพิจารณา ทางเลือกที่กำหนดให้ โดยตัดสินด้วยการให้น้ำหนักของปัจจัยที่ส่งผลสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรค ต่อทางเลือกหนึ่ง ๆ กำหนดเป็นน้ำหนักมาก ปานกลาง น้อย โดยใช้รูปแบบ Matrix form ของ เบรลีย์ และคลอส (Bailey and Claus, 1975) (ดูรายละเอียดหน้า 40-41) ซึ่ง สามารถวัดได้จากสถานการณ์ตัวอย่าง 3 สถานการณ์ข้างต้น

หัวหน้าหอผู้ป่วย หมายถึง พยาบาลวิชาชีพ ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนประกอบวิชาชีพการ พยาบาลและการผดุงครรภ์ขั้นหนึ่ง ที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารในหอผู้ป่วย และได้รับการแต่งตั้งให้ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยในแผนกคัลยกรรม อายุรกรรม สูติ-นรีเวชกรรม กุมารเวชกรรม และจักษุ โสต ศอ นาสิก

โรงพยาบาลศูนย์ หมายถึง โรงพยาบาลขนาด 500-1000 เตียง สังกัด กระทรวงสาธารณสุข มีทั้งหมด 17 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลสระบุรี จังหวัดสระบุรี โรงพยาบาลชลบุรี จังหวัดชลบุรี โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี โรงพยาบาล มหาราชนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี โรงพยาบาลอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี โรงพยาบาลขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โรงพยาบาล ลำปาง จังหวัดลำปาง โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ จังหวัดเชียงราย โรงพยาบาลพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์

โรงพยาบาลราชบุรี จังหวัดราชบุรี โรงพยาบาลนครปฐม จังหวัดนครปฐม โรงพยาบาล
สุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี โรงพยาบาลมหาสารคามนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช
โรงพยาบาลหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และ โรงพยาบาลยะลา จังหวัดยะลา

ประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่ง หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน
ในฐานะหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระยะคือ 1-5 ปี 6-10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป

การได้รับการอบรมทางการบริหาร หมายถึง หัวหน้าหอผู้ป่วย ได้รับการอบรม
หลักสูตรระยะสั้น ในด้านการบริหารการพยาบาล และหรือการตัดสินใจทางการพยาบาล ใน
ระหว่าง 1 สัปดาห์ - 16 สัปดาห์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัย

1. ผลของการวิจัย จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาตนเองของหัวหน้าหอผู้ป่วย
ในการตัดสินใจ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารการพยาบาลได้มีการกระตุ้น ส่งเสริม หรือฝึกอบรม
หัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลต่าง ๆ เพื่อให้เป็นผู้บริหารที่มีความสามารถในการตัดสินใจที่
มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย